

2. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту : навч.-метод. посіб. / заг. ред. : К. Левченко, В. Панок, І. Трубавіна. К. : Агентство «Україна», 2015. 176 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/106560/1/414.pdf?fbclid=IwAR24Zeb8UrpcSCVwbhTcyRkZsKTROWG8rd4gWj6JNxxuvFVf4zt9HghoqD0>

3. Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict. General Assembly resolution A/RES/54/263/. 2002. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/optional-protocol-convention-rights-child-involvement-children>

Олександра Патряк,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності,
Західноукраїнський національний університет

РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ПОДОЛАННЯ ЦИФРОВОЇ НЕРІВНОСТІ

Глобальний перехід до економіки знань підкреслив необхідність забезпечення рівного доступу до інформації та цифрових технологій. Концепція інклюзивного інформаційного середовища базується на забезпеченні можливості для всіх людей, незалежно від соціально-економічних, фізичних або культурних бар'єрів, отримувати доступ до сучасних цифрових інструментів та ресурсів. Цифрова нерівність – це розрив між тими, хто має доступ до технологій, і тими, хто його не має, що є суттєвою перешкодою.

Нашим завданням є вивчення пріоритетних напрямів та успішних практик створення інклюзивного інформаційного середовища, а також рішень для подолання цифрової нерівності, з особливим фокусом на значення освітніх ініціатив та закладів освіти у забезпеченні інформаційної інклюзії. Вказане завдання відповідає Цілям сталого розвитку ООН (ЦСР 4 і 10) [7], які акцентують увагу на забезпеченні якісної освіти та зменшенні нерівності у всіх її проявах.

Зауважимо, що цифрова нерівність є похідною від численних інфраструктурних дефіцитів, як-то обмеженого доступу до мережі Інтернет та сучасних пристроїв у малозабезпечених регіонах та країнах. При цьому критичне значення має не лише інфраструктура, але й витрати на її використання (значна вартість цифрових пристроїв та телекомунікаційних послуг). Слід вказати також і на проблему обмежених цифрових знань та навичок, що ускладнює ефективну імплементацію та використання сучасних технологій, а стан освіти у багатьох країнах, що розвиваються, робить проблему хронічною. Проте, під час дослідження нами виявлено ще одну проблему, важливість якої для України щодня зростає – соціальна маргіналізація та недостатня репрезентація окремих груп населення, наприклад, людей з інвалідністю, чи національних меншин, які стикаються з подвійними бар'єрами у неінклюзивному суспільстві. Тому дослідження представляє існуючі у світі

прикладі ефективних ініціатив створення інклюзивного інформаційного середовища та подолання цифрової нерівності та систематизує їх за основними векторами, описаними далі.

Розвиток цифрової інфраструктури, який, як правило, зосереджено на розширенні доступності широкосмтового Інтернету, особливо в сільських та недостатньо забезпечених районах. В цьому напрямі слід звернути увагу на виключний потенціал державно-приватного партнерства, адже співпраця урядів та приватного сектору може бути ефективною у розширенні доступу до безкоштовного Wi-Fi та субсидованих Інтернет-послуг. Наприклад, ініціатива Starlink має значений потенціал у Вірменії [6]. Там компанія SpaceX розгорнула супутниковий Інтернет у регіонах з неможливістю використання традиційного доступу до мережі, забезпечуючи сільські громади та райони доступом до швидкого Інтернету, що є важливим кроком у подоланні цифрового розриву в країні. Іншим подібним проектом був Google Project Loon у Кенії [3], де Інтернет передавався через повітряні кулі у важкодоступних регіонах, що сприяло залученню місцевого населення до цифрової економіки. І попри закриття проєкту через рік, він продемонстрував ефективність тимчасового забезпечення регіонів, які часто страждають від стихійних лих та повеней (наприклад, у Перу та Чилі) [2]

Сприяння цифровій грамотності, що має бути забезпечено багатоаспектною освітньою політикою через реалізацію програм цифрової грамотності, орієнтованих на малозахищені групи населення. В цьому напрямі Україну можна вважати флагманом, адже «Дія. Цифрова освіта», що підтримується Міністерством цифрової трансформації України пропонує безкоштовні онлайн-курси з основ цифрової грамотності для громадян різного віку, що сприяє розвитку навичок роботи з цифровими платформами. Подібна ініціатива впроваджена у Канаді – «Digital Skills for Youth»[4]. Вона допомагає молоді з малозабезпечених сімей отримати навички роботи з технологіями через онлайн-курси та практичні тренінги, допомагаючи підготувати молодь адаптуватися до змін, які очікуються на робочих місцях в майбутньому, включно з новими сферами, де робочих місць може ще не бути (кібербезпека, автоматизацією завдань, пов'язаних із знаннями, великими даними та штучним інтелектом).

Створення доступних платформ, заснованих на універсальних принципах дизайну забезпечує їх доступність для осіб з інвалідністю, зокрема через дотримання Настанов з доступності веб контенту (Web Content Accessibility Guide lines, WCAG)[1], які гарантують інклюзивність цифрових сервісів. Але інклюзивність визначатиметься не тільки доступним дизайном веб контенту, але їх розуміння потреб людей з іншого мовного середовища. Наприклад, Coursera, EdX та Khan Academy як глобальні освітні платформи пропонують курси багатьма мовами, включаючи українську, арабську та хінді, що дозволяє студентам з різних культур доступ до якісної освіти.

Слід наголосити на необхідності покращення доступності сучасних цифрових пристроїв, який уможливлуватимуть постійний та якісний доступ до інформаційних джерел та освітніх платформ. До таких ініціатив можна віднести

програми субсидій для забезпечення дешевими ноутбуками та планшетами, а також гнучкі плани розстрочки, що можуть знизити економічні бар'єри для малозабезпечених громадян. Наприклад, в країнах Латинської Америки, Африки та Азії була реалізована Програма One Laptopper Child (OLPC)[5] у рамках цієї ініціативи малозабезпеченим дітям у країнах, що розвиваються, надавалися недорогі ноутбуки.

Впровадження запропонованих напрямів дозволить забезпечити цифрову рівність між різними соціально-економічними групами, підвищити участь маргіналізованих спільнот у цифровій економіці, а також сприяти сталому розвитку, відповідно до глобальних цілей, зосереджених на якісній освіті та зменшенні нерівності. Враховуючи, що подолання цифрової нерівності є багатогранним завданням, що вимагає державно-приватної співпраці у різних секторах. Пріоритет інклюзивності та доступності в розвитку інформаційного середовища сприятиме підтримці громад у цифрову епоху та забезпеченню рівного доступу до інформації.

Список використаної літератури

1. Настанови з доступності вебвмісту (WCAG) 2.1. W3.org, 5 червня 2018. URL: <https://www.w3.org/Translations/WCAG21-ua/> (дата звернення: 25.11.2024).
2. Adeyemi D. Sorry Kenya! Google drop sballoon internet project. *Tech Cabal*, 22 January 2021. URL: <https://techcabal.com/2021/01/22/googles-moonshot-project-that-promised-kenyans-affordable-internet-shuts-down/> (дата звернення: 20.11.2024).
3. Feleke B. Google launches balloon-powered internet service in Kenya. CNN (Cable News Network), 8 July 2020. URL: <https://www.cnn.com/2020/07/08/africa/google-kenya-balloons/index.html> (дата звернення: 20.11.2024).
4. Government of Canada. Digital Skills for Youth Program – Home. URL: <https://ised-isde.canada.ca/site/digital-skills-youth-program/en> (дата звернення: 21.11.2024).
5. OLPC. About OLPC. OLPC, 2024. URL: <https://laptop.org/aboutolpc/> (дата звернення: 25.11.2024)
6. The Armenian Report. Elon Musk Announced Starlink Launch Plans for Armenia and Ambitious AI, Space Exploration Projects at WCIT 202. URL: <https://www.thearmenianreport.com/post/elon-musk-announced-starlink-launch-plans-for-armenia-and-ambitious-ai-space-exploration-projects-a> (дата звернення: 20.11.2024).
7. United Nations. The 17 Sustainable Development Goals. United Nations; United Nations. URL: <https://sdgs.un.org/goals> (дата звернення: 13.11.2024).